

Research Paper

Investigating the Factors Affecting the Presence of Women in Behavioral Settings with an Emphasis on Environmental Perception Case study: Goldasht Ma'ali Abad Neighborhood of Shiraz

Elmira Helali¹, Mahsa Sholeh^{2*}, Mohammad Reza Bazrgar², Maryam Roosta²

1. MA. in Urban Design, Department of Urban Planning & Design, Faculty of Art and Architecture, Shiraz University, Shiraz, Iran.

2. Assistant Professor of Urban Design, Department of Urban Planning & Design, Faculty of Art and Architecture, Shiraz University, Shiraz, Iran

Received: 2020/06/14

Revised: 2021/07/01

Accepted: 2021/10/03

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/JZVJ.2022.25175.3268

Keywords:

Behavioral Settings,
Environmental Perception,
Presence, Women

Abstract

Introduction: Behavioral settings, as areas of urban life, can play an important role in the civic life experience of specific user groups, including women. This study seeks to investigate the factors and components affecting the presence of women with an emphasis on "environmental perception" in behavioral settings. A case study is the Goldasht Ma'ali Abad neighborhood, and in order to survey the status of women's presence in the neighborhood's behavioral settings and the factors influencing it, 376 questionnaires were distributed and collected among women present in the neighborhood spaces. Data were analyzed in SPSS software environment using Friedman tests, correlation and regression.

Methods: The present study is an applied research according to its purpose. The research is of the proof type of relationship and has been done by mixed methods in urban spaces. 376 questionnaires were distributed. The data obtained from the questionnaires were analyzed using SPSS software and frequency distribution table, Kolmogorov-Smirnov test, Pearson and Spearman correlation coefficient test and multivariate regression test

Findings: The findings show that the desirability of the behavioral base and the optimal perception of the urban environment have a significant effect on the presence of women in the urban space and there is a significant strong correlation between the desirability of the behavioral settings and the environmental perception.

Citation: Helali, E., Sholeh, M., Bazrgar, M.R., Roosta, M., Investigating the Factors Affecting the Presence of Women in Behavioral Settings with an Emphasis on Environmental Perception Case study: Goldasht Ma'ali Abad Neighborhood of Shiraz., Quarterly Journal of Women and Society. 2022; 13 (49): 151-170.
DOI:10.30495/JZVJ.2022.25175.3268

***Corresponding author:** Mahsa Sholeh

Address: PH.D Assistant Professor of Urban Design, Department of Urban Planning & Design, Faculty of Art and Architecture, Shiraz University, Shiraz, Iran.

Tell: 09127012447

Email: msholeh@shirazu.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Behavioral settings, as areas of urban life, can play an important role in the civic life experience of specific user groups, including women. This study seeks to investigate the factors and components affecting the presence of women with an emphasis on "environmental perception" in behavioral settings. Behavioral settings in today's urban design are known as identity-creating opportunities. Urban management in many societies, while strengthening behavioral patterns and behavioral settings, seeks to use them as elements of identity and cultural and social cohesion, and in a broader sense, even turn them into a source of income.

"Environmental perception" is defined as the biological and psychological process of obtaining information from the human environment. The process by which man receives and acts on the necessary data and mental perceptions in accordance with the culture, and the structural values that govern society and his personality and psychological characteristics.

Observing women's behavior in urban spaces and the effect of their optimal Environmental perception on their presence in behavioral settings is a topic that has been pursued in this study.

Methods

The present study is applied in terms of purpose and quantitative survey has been used to test the hypotheses and achieve the objectives of the research. In order to conduct the research, after studying the library and reviewing previous sources and summarizing it in the conceptual model of the research, the indicators compiled in the form of a questionnaire in 30 items were surveyed in urban spaces identified in Goldasht Ma'ali Abad neighborhood of Shiraz in August and September 2019.

According to the population of women living in 20100, according to Morgan table, 376 questionnaires were distributed and collected among women present in the

desired spaces. In this section, the results obtained from the questionnaire and the obtained indicators are evaluated and analyzed in order to measure the success rate and effectiveness of each of them in the discussion of perception and coherence, as a place-based location in the neighborhood as a behavioral settings.

To identify perception indicators and behavioral sites in Goldasht neighborhood and also to investigate the homogeneity of behavior and physical environment in this neighborhood, qualitative methods of field surveys and quantitative methods such as completing a questionnaire have been used. The data obtained from the questionnaires were analyzed using SPSS software and frequency distribution table, Kolmogorov-Smirnov test, Pearson and Spearman correlation coefficient test and multivariate regression test and presented in the form of tables and graphs.

Results

After introducing the behavioral camps, field perceptions and reviewing the indicators and criteria obtained in the neighborhood separately selected behavioral settings, along with the analysis of the questionnaire.

Since this article does not have the opportunity to fully explain all the spaces, how to identify and score the two criteria of "environmental attractiveness" and "permeability, flexibility, vitality and social interactions" as an example of analytical studies and the results of the questionnaire in these two criteria have been presented in Goldasht Bazaar. Then, the total scoring in all five spaces was summarized.

The existence of a significant relationship between the desirability of the environment and its proper perception by women is one of the findings of the present study. Findings show that the desirability of the behavioral settings and the desired perception of the urban environment have a significant effect on the presence of women in the urban space and there is a significant

strong correlation between the desirability of the behavioral settings and the environmental perception.

Conclusion

Overall, this study sought to explain the relationship between environmental desirability on environmental perception and the presence of women in behavioral settings. Findings from the study show a significant relationship between the desirability of behavioral status, environmental perception and the presence of women in urban spaces.

Among these, the indicators of "security", "access to services" and "greenness" have been considered more important by women in order to increase their presence in space.

It seems that in designing and planning behavioral settings, especially in the neighborhood as the most important area of women's presence, attention to the indicators of environmental desirability by them and also the factors affecting the optimal environmental perception by this group is important and the presence of space by this group is influential.

مقاله پژوهشی

بررسی عوامل مؤثر بر حضور زنان در قرارگاه‌های رفتاری با تأکید بر ادراک محیط (نمونه موردی: محله گلدشت معالی آباد شیراز)

المیرا هلالی^۱، مهسا شعله^{۲*}، محمدرضا بذرگر^۲، مریم روستا^۲

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد طراحی شهری دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

۲. دکتری شهرسازی، استادیار، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

*- این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد المیرا هلالی با عنوان «طراحی قرارگاه‌های رفتاری در محله‌ی شهری مبتنی بر ادراک زنان» است که به راهنمایی دکتر مهسا شعله و دکتر محمدرضا بذرگر و مشاوره دکتر مریم روستا در بخش شهرسازی دانشگاه شیراز به انجام رسیده است.

چکیده

هدف: قرارگاه‌های رفتاری، به‌عنوان عرصه‌های حضورپذیر زندگی شهری، می‌تواند نقش مهمی در تجربه حیات مدنی گروه‌های خاص استفاده‌کننده از جمله زنان ایفا کند. این پژوهش در پی بررسی عوامل و مولفه‌های مؤثر بر حضور زنان با تأکید بر «ادراک محیط» در قرارگاه‌های رفتاری است.

روش: پژوهش حاضر از نوع کاربردی و روش تحقیق آن توصیفی - تحلیلی است. پس از تدوین چارچوب نظری به کمک مرور پژوهش‌های پیشین، به روش «پیمایش کمی» و به کمک پرسشنامه و با استفاده از طیف لیکرت به آزمون شاخص‌های حاصل پرداخته شده است. نمونه موردی، محله گلدشت معالی آباد است و به‌منظور پیمایش وضعیت حضور زنان در قرارگاه‌های رفتاری این محله و عوامل مؤثر بر آن، ۳۷۶ پرسشنامه در میان زنان حاضر در فضاهای محله، توزیع و جمع‌آوری شده است. داده‌ها در محیط نرم‌افزار SPSS و به کمک آزمون‌های فریدمن، همبستگی و رگرسیون تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که مطلوبیت قرارگاه رفتاری و ادراک مطلوب محیط شهری بر حضور زنان در فضای شهری تأثیری معنادار داشته و میان مطلوبیت قرارگاه رفتاری و ادراک محیط همبستگی معناداری با شدت قوی وجود دارد.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۳/۲۵

تاریخ داوری: ۱۴۰۰/۰۴/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۱۱

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:
10.30495/JZVJ.2022.25175.3268

واژه‌های کلیدی:

قرارگاه رفتاری، ادراک محیطی، حضور پذیری، زنان

* نویسنده مسئول: مهسا شعله

نشانی: دکتری شهرسازی، استادیار، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

تلفن: ۰۹۱۲۷۰۱۳۴۴۷

پست الکترونیکی: msholeh@shirazu.ac.ir

شاخص‌های ادراک محیط و مطلوبیت قرارگاه رفتاری از نگاه زنان به چه صورت است. در راستای سؤال اول پژوهش دو فرضیه اصلی به این صورت طرح شده است: ۱- مطلوبیت قرارگاه رفتاری بر ادراک مطلوب محیط شهری توسط زنان تأثیر معنی‌داری دارد. ۲- مطلوبیت قرارگاه رفتاری و ادراک مطلوب محیط شهری بر حضور زنان در فضای شهری تأثیر معنی‌داری دارد.

مبانی نظری

قرارگاه رفتاری یا مکان-رفتار که به‌عنوان «پایه محیطی» معرفی شده است را می‌توان بارزترین دستاورد بارکر و همکارانش برای روانشناسی محیطی نام برد. این واحدها ترکیبی از رفتار-کالبد هستند که در عین ارتباط باهم به‌صورت مستقل عمل می‌کنند. جزئیات و مواردی که بارکر مورد تحلیل و بررسی قرار می‌دهد؛ شاخص‌های فیزیکی، مجموعه قوانین رسمی و غیررسمی، نشانه‌ها، کاربران فضا و رفتار آنان است که در قرارگاه رفتاری تنظیم شده است (Altman & Churchman, 1994) (Golrokh, 2012).

در بسیاری از پژوهش‌ها، قرارگاه رفتاری به‌عنوان یک واحد کوچک اجتماعی تلقی شده که از تلفیق پایدار یک فعالیت و یک مکان به وجود می‌آید. در این میان، «زمان» و رابطه میان مکان و رفتار» نیز از اجزاء یک قرارگاه رفتاری است (Golrokh, 2012) Et al, 2015) (Motalebi, 2002) (Dejdar et al, 2012) (Lawson, 2001) (Pasaogullari & Doratli, 2004)

(Wicker, 2012). در واقع می‌توان گفت زمانی که افراد وارد قرارگاه‌های رفتاری می‌شوند، تحت تأثیر محیط و فعالیت‌های واقع در آن قرار می‌گیرند و رفتار متناسب با آن بروز می‌دهند. بنابراین قرارگاه‌های رفتاری با وجود تغییر شرکت‌کنندگان، همچنان به ایفای نقش خود می‌پردازد. به همین سبب از قرارگاه رفتاری به‌عنوان «واحد پایه از محیط» یاد می‌شود (Wen liu, 2012). در دسته‌ای از پژوهش‌ها «پاتوق»، به‌عنوان معادلی برای قرارگاه‌های رفتاری که ارائه‌دهنده فعالیت‌های اختیاری در فضای شهری هستند، در نظر گرفته شده است. این فضاها از آن جهت مهم اند که موقعیتی ارائه می‌کنند که در آن عده‌ای از افراد به‌طور آزادانه جمع شده و برخلاف کارهای روزانه‌شان که به‌عنوان وظیفه و شغل بدان مشغول بوده‌اند، به فعالیت‌هایی می‌پردازند که از روی علاقه آن‌ها بوده و کمتر تناسبی با وظایف شغلی‌شان دارد (Sarabandi Farahani

در فرآیند ادراک استفاده‌کنندگان از فضای شهری، محیط ادراکی نقش کلیدی را ایفا می‌نماید. به این منظور روان‌شناسان و انسان‌شناسان معتقدند که محیط ادراکی مترادف با فرهنگ در بستر فضاهای شهری است (Falihat, 2006). توجه به تفاوت الگوهای استفاده از فضای شهری بر اساس بن‌مایه‌های فرهنگی، سنتی و تفاوت‌های جنسیتی امری بسیار حیاتی است. به این منظور در فرآیند ادراک افراد از فضاهای شهری، آنچه بایستی مورد توجه قرار بگیرد این است که به‌رغم شباهت‌های دستگاه احساس و ادراک انسان‌ها، ابعاد شخصیتی و بیولوژیکی افراد در فرآیند ادراک تأثیرگذار است (Gifford, 2014).

در میان تفاوت‌های اساسی میان انسان، می‌توان مبحث جنسیت را به‌عنوان شاخص‌ترین بعد متباین‌کننده میان انسان‌ها دانست زیرا جنسیت، با بینش و نگرش‌های افراد و نحوه ادراک آن‌ها می‌تواند ارتباط تنگاتنگ داشته باشد. در میان ویژگی‌های شخصیتی، متغیر جنسیت مولفه‌ای مهم و تأثیرگذار است که نقش کلیدی را در ساختار شهرها ایفا می‌کند (Astoria, 2014) (Rafeeyan & Azizpoor, 2014). به‌طور کلی پدیده جنسیتی شدن فضاهای عمومی سبب‌ساز تنزل کیفی آن‌ها شده است و نشانگر ناکارآمدی این فضا در ایجاد فرصت برابر جهت ادراک فضاهای شهری و تأمین نیاز ذاتی هر دو جنس گشته است (Bemanian et al, 2009). مطالعات نشان داده عدم توجه به متغیر کلیدی جنسیت سبب ایجاد نابرابری‌های اجتماعی، کاهش همه‌شمولی، کاهش عدالت اجتماعی و افول کیفیت فضاهای شهری شده است (Hurubana, 2013)؛ بنابراین توجه به عوامل مؤثر بر ادراک محیط توسط زنان به افزایش حضور کیفی آن‌ها در فضاهای شهری منجر خواهد شد. در میان فضاهای شهری، «قرارگاه‌های رفتاری» جایگاه ویژه‌ای برای تجربه حیات شهری از سوی شهروندان دارند. قرارگاه‌های رفتاری به‌عنوان واحدهایی از محیط که فرد در زندگی روزمره آن‌ها را تجربه می‌کند و با قرارگیری در آن‌ها، رفتارهای معینی را تکرار می‌کند (Golrokh, 2012)، می‌تواند به‌منظور افزایش حضورپذیری از سوی زنان مورد پژوهش قرار گیرد. این پژوهش در پی آن است که به بررسی تأثیر عوامل محیطی بر حضور زنان در قرارگاه‌های رفتاری بپردازد. در این میان تأکید ویژه پژوهش بر «ادراک محیط» به‌عنوان عامل پایه‌ای تأثیرگذار بر حضورپذیری فضا است.

مهم‌ترین پرسش‌های پژوهش حاضر این است که: مهم‌ترین عوامل مؤثر بر ادراک محیطی زنان در قرارگاه‌های رفتاری کدام‌اند. میان ادراک محیطی و حضورپذیری زنان در این قرارگاه‌ها چه رابطه‌ای وجود دارد و میزان اهمیت و اولویت

آن تبیین شده است (Cucurella et al, 2006) (Spain, 2006) (Rezazadeh & Mohammadi, 2009) (al, 2006) (O'Leary, 2011). مطالعاتی در حوزه شهرسازی نشان می‌دهد، طراحی فضاهای عمومی، بر زندگی روزانه زنان به نسبت مردان، تأثیرگذاری بیش‌تری دارد. زنان رابطه نزدیک‌تری با محیط اطراف خود دارند و همچنین زمان بیش‌تری برای انجام امورات خانه و خانواده در بیرون از خانه صرف می‌کنند (Vaiou, 2006) (Cucurella et al., 2006). تفاوت زنان و مردان در «حس ناامنی» و «حس ترس» در محیط، مهم‌ترین موضوعی بوده که در پژوهش‌های حوزه ادراک محیطی زنان به آن پرداخته شده است (Elyas Zadeh Moghadam & Zabetian, 2010) (Dame & Grant, 2001) (Shefto, 2008). افزون بر آن در پژوهش‌هایی نیز به ارائه ویژگی‌های برنامه‌ریزی و طراحی فضاهایی که از دیدگاه زنان مطلوب باشد، پرداخته شده است. دسترسی راحت به معابر و حمل‌ونقل عمومی امن، تراکم زیاد، سکونت به همراه خدمات پایه، سهولت در دسترسی به فضاهای عمومی، فعالیت‌های مربوط به مسئولیت خانه، مختلط کردن کاربری‌ها در سطح و اندازه‌ی محله‌ای از جمله این ویژگی‌هاست. در تعداد معدودی از این پژوهش‌ها، ترجیحات محیطی زنان به کمک مشاهده رفتار زنان در فضاهای شهری مورد بررسی قرار گرفته است و جزئیاتی مثل نحوه پوشش گیاهی، میلمان شهری و جزئیات طراحی مورد توجه بوده است (Arshiha & Modiri, 2012) (Ghamari et al. 2014) (Sadeghi et al, 2012) (Rezazadeh & Mohammad, 2013) (Harth, 2005).

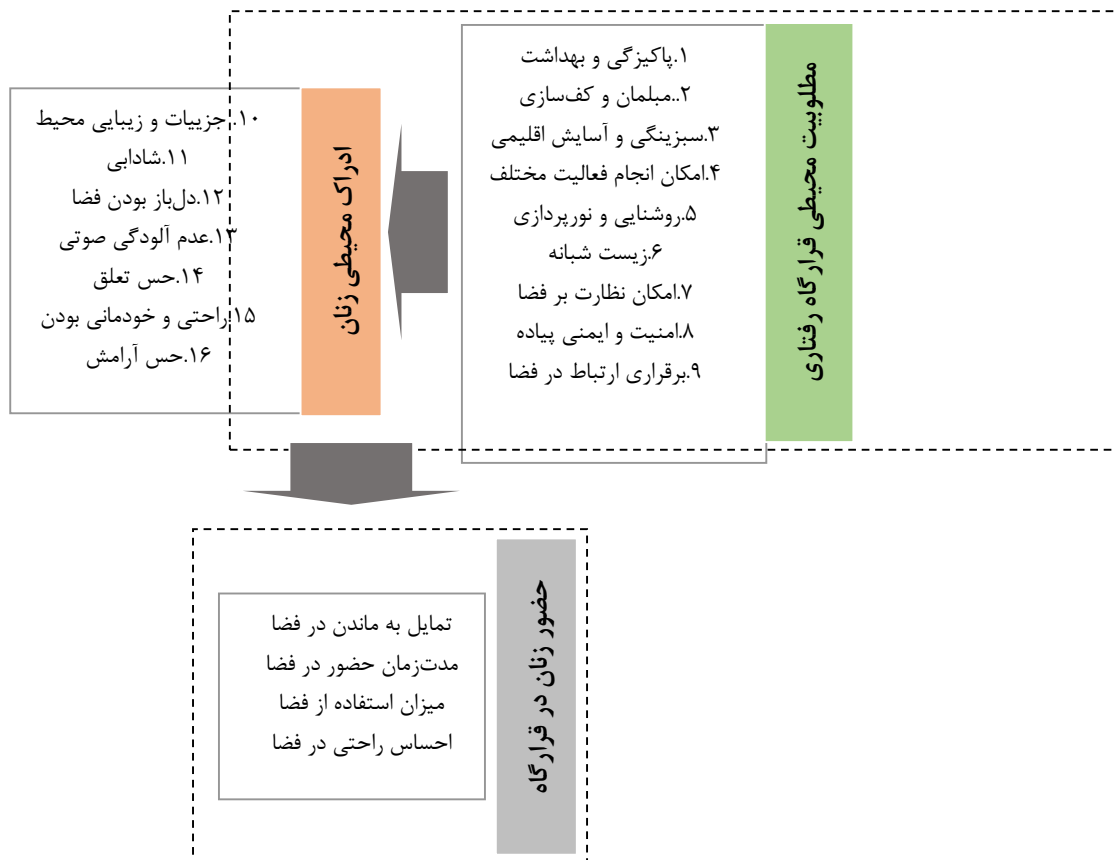
مرور پژوهش‌های این حوزه نشان می‌دهد، با وجود پرداخت به موضوع زنان و فضاهای شهری، ادراک محیطی زنان و تأثیر آن بر حضور زنان در قرارگاه‌های رفتاری به‌خصوص در مقیاس محله کمتر مورد توجه قرار گرفته است. مشاهده رفتاری زنان در فضاهای شهری و تأثیر ادراک مطلوب آن‌ها از محیط بر حضور در قرارگاه‌های رفتاری موضوعی است که در این پژوهش دنبال شده است.

خلاصه و جمع‌بندی مبانی نظری و مرور پژوهش‌های پیشین در قالب مدل نظری پژوهش، در تصویر ۱ بیان شده است.

et al, 2015) (Shahcheraghi & Bandarabad, 2015) (Torkaman Et al, 2018), Azadarmaki, 2010). قرارگاه‌های رفتاری در تفکر امروز شهرسازی به‌عنوان فرصتی هویت‌آفرین شناخته می‌شوند. مدیریت شهری در بسیاری از جوامع، ضمن تقویت الگوهای رفتاری و قرارگاه‌های رفتاری، تلاش می‌کنند که از آن‌ها به‌عنوان عنصرهای هویت‌بخش و انسجام‌آفرین فرهنگی و اجتماعی بهره‌جسته و در نگاهی وسیع‌تر آن‌ها را حتی به منبعی درآمدی (برای نمونه به‌عنوان یک جاذبه‌ی گردشگری) تبدیل سازند (Heydari, 2013). از دهه ۱۹۶۰، موضوع «ادراک محیط» در فرآیند طراحی و برنامه‌ریزی شهری، جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است. اندیشمندی چون گوردن کالن، کوین لینچ، دانلد ایلپارد و میسائیل تریب، هر یک در تکمیل نظریه «ادراک محیط» سهم به‌سزایی داشته‌اند. «ادراک محیط» به‌عنوان فرآیند زیست‌شناختی و روان‌شناختی کسب اطلاعات از محیط اطراف انسان، تعریف شده است؛ فرآیندی که انسان، داده‌ها و انگاشته‌های ذهنی لازم را متناسب با فرهنگ، و ارزش‌های ساختاری حاکم بر جامعه و ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی خود، از محیط دریافت می‌کند و بر اساس آن رفتار می‌نماید (Lang, 1987) (Shahcheraghi, 2010) (Carmona et al, 2003) (Pakzad & Bozorg, 2014).

نقی‌زاده و استادی عوامل مؤثر بر ادراک محیط را به دودسته عوامل درونی و بیرونی تقسیم کرده‌اند؛ در این دسته‌بندی، محیط و کیفیات آن، عوامل بیرونی مؤثر بر ادراک و عوامل روان‌شناختی و فرهنگی - اجتماعی به‌عنوان عوامل درونی مؤثر بر ادراک محیط شناخته شده‌اند (Naghizade & Ostadi, 2014). پژوهش‌های بسیار در باب مقایسه زنان و مردان در حوزه ادراک محیط، نشان‌دهنده تفاوت این دو گروه در پردازش اطلاعات از محیط و ادراک فضا است (Ghamari et al. 2014) (Barati & Shefto, 2008) (Bemanian et al) (Soleymannejad, 2011) (Holmes, 2008), (Arshiha & Modiri, 2012).

در بسیاری از پژوهش‌ها با رویکرد «طراحی و برنامه‌ریزی همه‌شمول» و نیز اهمیت نگاه جنسیتی در مداخله فضایی، ضمن تأکید بر آماده‌سازی فضا برای حضور زنان، پیش‌نیازها و معیارهای

تصویر ۱- شاخص‌های مطلوبیت قرارگاه رفتاری، ادراك محیطی و حضور پذیری زنان

روش پژوهش و ابزار پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی است و از پیمایش کمی جهت آزمون فرضیه‌ها و نیل به اهداف پژوهش استفاده شده است. به منظور انجام پژوهش، پس از مطالعات کتابخانه‌ای و مرور منابع پیشین و جمع‌بندی آن در مدل مفهومی پژوهش، شاخص‌های تدوین شده در قالب پرسش‌نامه‌ای در ۳۰ گویه، در فضاهای شهری شناسایی شده است که در محله گل‌دشت معالی آباد شیراز در مرداد و شهریور ۹۸ مورد پیمایش قرار گرفت. با توجه به جمعیت زنان ساکن که ۲۰۱۰۰ نفر هستند، براساس جدول مورگان، تعداد ۳۷۶ پرسش‌نامه در میان زنان حاضر در فضاهای مورد نظر توزیع و جمع‌آوری گردید. از آن جهت که متناسب با اهداف پژوهش و طراحی پرسش‌نامه، زنان حاضر در فضاهای محله‌ای به عنوان قرارگاه رفتاری (بازارچه، پارک، مرکز محله و ...) مدنظر بودند، نمونه‌گیری به صورت طبقه‌ای انجام شده و به نسبت مساحت هر فضا، سهم تعداد پرسش‌نامه در آن تعیین گردید (جدول ۲).

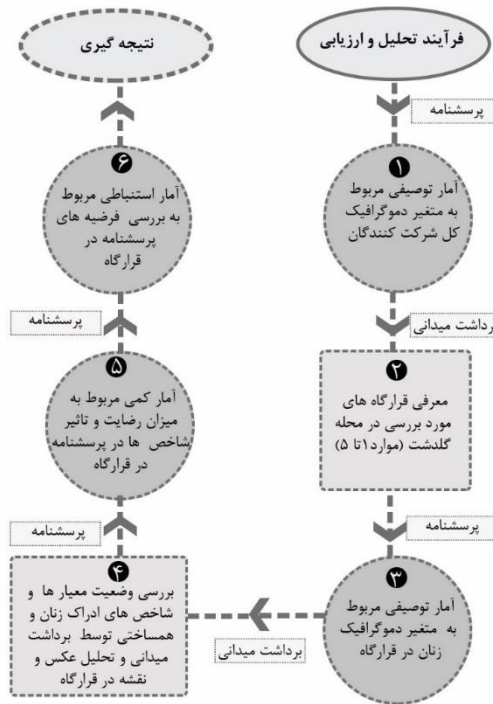
در این بخش نتایج به دست آمده از پرسش‌نامه و شاخص‌های

به دست آمده به منظور سنجش میزان موفقیت و تأثیرگذاری هر یک از آنان در بحث ادراك و هم‌ساختی، به صورت مکان‌منا در نقاط مشخص شده در محله به عنوان قرارگاه رفتاری مورد ارزیابی و تحلیل قرار می‌گیرد. برای شناسایی شاخص‌های ادراك و قرارگاه‌های رفتاری در محله‌ی گل‌دشت و همچنین برای بررسی میزان هم‌ساختی رفتار و محیط کالبدی در این محله از روش‌های کیفی برداشت‌های میدانی، شامل مشاهده، عکس برداری، نقشه-برداری و... و روش‌های کمی مانند تکمیل پرسش‌نامه استفاده شده است. داده‌های حاصل از پرسش‌نامه‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و جدول توزیع فراوانی، آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، آزمون ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن و رگرسیون چند متغیره سنجش و تحلیل و بررسی شد و در قالب جدول و نمودار ارائه گردید. به منظور اطمینان از روایی پرسش‌نامه، شش نفر از اساتید شهرسازی، پرسش‌نامه را با توجه به شاخص‌ها و اهداف پژوهش، مورد بررسی و ارزیابی قرار دادند. هم‌چنین به منظور آزمون پایایی، پیش‌آزمونی با ۳۰ نمونه انجام و از آزمون آلفای کرونباخ استفاده گردید که رقم ۰.۸۲۹ حاصل از این آزمون،

نشان‌گر پایایی ابزار پژوهش بود. در جدول زیر میزان آلفای کرونباخ پرسش‌نامه مشخص شده است.

جدول ۱- میزان آلفای کرونباخ پرسش‌نامه‌ها

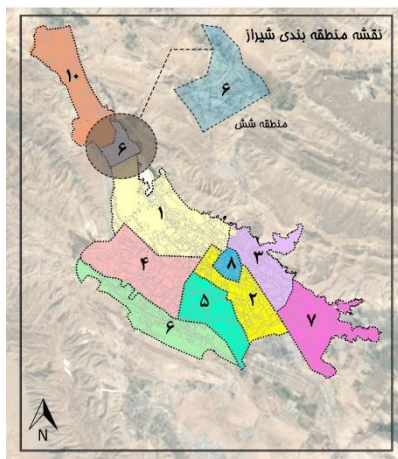
تعداد گویه	آلفا	سازه
۸	۰.۸۰۴	قرارگاه رفتاری
۱۶	۰.۸۲۹	ادراک محیط

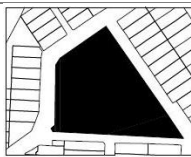

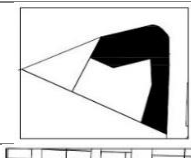

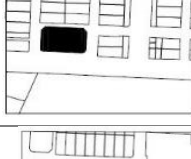

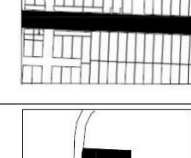

تصویر ۲- فرآیند روش شناسی پژوهش

است (تصویر ۳). در جدول شماره ۲ موقعیت و مساحت فضاهای منتخب در محله به منظور انجام آزمون به همراه سهم پرسش‌نامه هر فضا، تعیین گردیده است.

نمونه مورد مطالعه، قرارگاه‌های رفتاری محله گلدشت معالی آباد در شهر شیراز است. این محله با وسعت تقریبی ۵۰ هکتار و جمعیت ۵۱۹۴۹ نفر در جنوب منطقه ۶ شهرداری شیراز واقع شده

تصوير ۳- موقعيت محله گلدشت در منطقه ۶ شيراز
 جدول ۲- فضاهای شناسایی شده در محله گلدشت به منظور انجام پيمایش

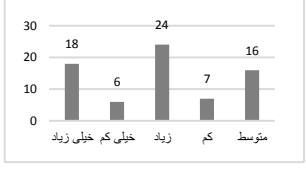
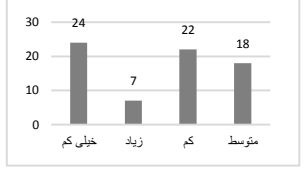
عكس فضایی	هندسه فضا	مساحت/تعداد پرسش نامه	نام فضا
		۱۲۶۹۲ ۹۰	بوستان امام رضا
		۶۷۸۸ ۸۰	پارك رهگذر
		۱۶۴۶ ۸۰	پارك محله ای
		۱۷۷۷ ۸۰	بازارچه گلدشت
		۲۴۷۶ ۶۰	مرکز خرید گلدشت

(تصوير ۱) به عنوان نمونه ای از مطالعات تحلیلی و نتایج حاصل از پرسش نامه در این دو معیار، در فضای بازارچه گلدشت ارائه گردیده است که در جمع بندی کل امتیازدهی در هر پنج فضا خلاصه می شود (جدول ۵).

در جدول ۳ به تحلیل فضای بازارچه گلدشت با توجه به معیارهای جذابیت محیط، سرزندگی و آرامش پرداخته شده است، که توسط شاخص‌های: جزییات و زیبایی محیط، شادابی، عدم آلودگی صوتی و خودمانی بودن فضا سنجیده شده است. در ادامه نیز نمونه ای از نتایج حاصل از پرسش‌نامه در تصویر ۴ ارائه می‌شود.

یافته‌های اولیه پژوهش

پس از معرفی قرارگاههای رفتاری، به بررسی شاخص‌ها و معیارهای به‌دست‌آمده در این فضاها همراه با تحلیل پرسش‌نامه برداشت‌های میدانی پرداخته می‌شود. از آنجا که در این مقاله مجالی برای توضیح کامل تمامی فضاها نیست، تنها نحوه شناسایی و امتیازدهی معیارهای «جذابیت محیط»، «سرزندگی» و «آرامش» و شاخص‌های آن‌ها که مربوط به مباحث ادراک زنان است (تصوير ۱) بررسی می‌شود و نیز معیار «امنیت» و شاخص‌های آن مربوط به مباحث قرارگاه رفتاری است

						
<p>۳. میزان احساس آرامش</p>	<p>۲. میزان احساس راحتی و خودمانی</p>	<p>۱. میزان احساس دلچیزی</p>				
						
<p>۶. میزان اهمیت محیط بر انتخاب و گذراندن وقت و انجام فعالیت</p>	<p>۵. میزان رضایت از جزییات</p>	<p>۴. میزان اهمیت جزییات (آینما، مجسمه و...) بر حضور در محیط</p>				
<p>۶</p>	<p>۵</p>	<p>۴</p>	<p>۳</p>	<p>۲</p>	<p>۱</p>	<p>پاسخ زنان نسبت به شاخص‌ها</p>
<p>۶</p>	<p>۲۴</p>	<p>۴</p>	<p>۱۱</p>	<p>۱۵</p>	<p>۱۵</p>	<p>خیلی کم</p>
<p>۷</p>	<p>۲۲</p>	<p>۹</p>	<p>۱۸</p>	<p>۲۱</p>	<p>۱۷</p>	<p>کم</p>
<p>۱۶</p>	<p>۱۸</p>	<p>۱۴</p>	<p>۲۶</p>	<p>۳۱</p>	<p>۱۶</p>	<p>متوسط</p>
<p>۲۴</p>	<p>۷</p>	<p>۲۲</p>	<p>۸</p>	<p>۲</p>	<p>۱۰</p>	<p>زیاد</p>
<p>۱۸</p>	<p>۰</p>	<p>۲۲</p>	<p>۸</p>	<p>۲</p>	<p>۱۳</p>	<p>خیلی زیاد</p>

تصویر ۴- نمونه ای از تحلیل نتایج حاصل از پرسش‌نامه با توجه به معیارهای جذابیت، سرزندگی و آرامش

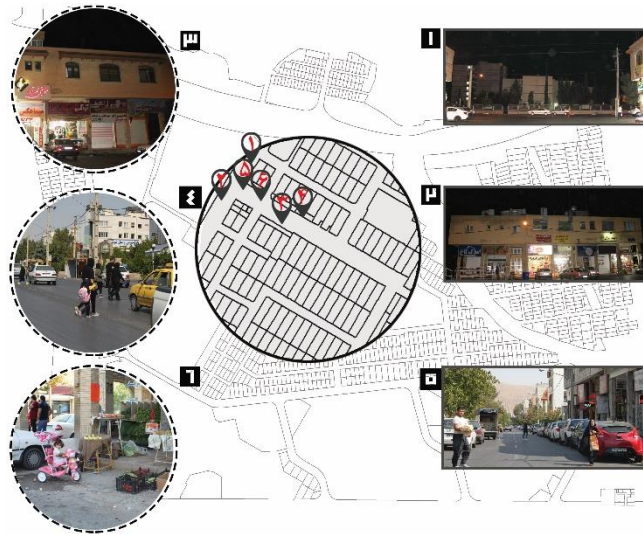
(جدول ۴) و هم از راه پرسش‌نامه (تصویر ۵)، مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است.

برای معیار امنیت در فضای بازارچه گلدشت، شاخص‌های روشنایی و نورپردازی، زیست‌شبان، امکان نظارت بر فضا و امنیت و ایمنی پیاده، هم براساس پیمایش و برداشت‌های میدانی

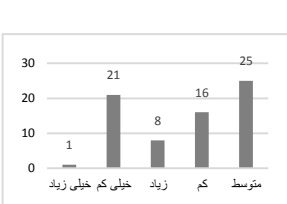
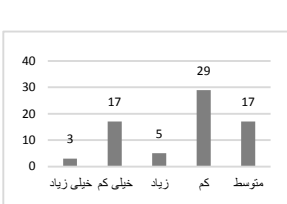
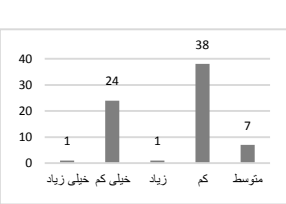
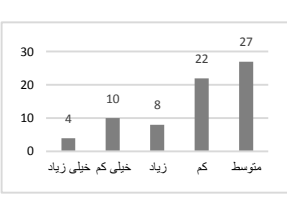
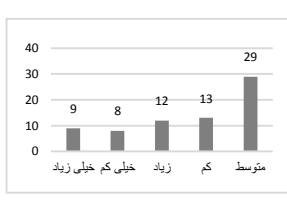
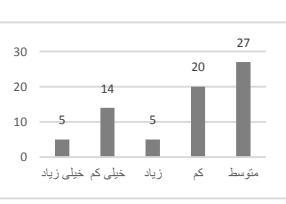
جدول ۳- تحليل فضا با توجه به معيارهاي جذابيت محيط، سرزندگي و آرامش

شاخص‌ها	معیار
الف) جزئیات و زیبایی محیط	جذابیت محیط
ب) شادابی	سرزندگی
پ) عدم آلودگی صوتی (ت) راحتی و خودمانی بودن	آرامش محیط
توضیحات	
الف.	۱. مخدوش شدن منظر خیابان به دلیل تعدد و تنوع بازشوهای ناهماهنگ و فاقد اصول در سیمای جداره‌ها، نبود هیچ‌گونه چشم‌نوازی و آرایش مناسب در نما ۲. وجود خط آسمان یکنواخت همچنین وجود شکست ناگهانی در خط آسمان به دلیل تمایل ساکنان به ساخت‌وساز جدید ۳. وجود تأسیسات در نما و ایجاد اغتشاش بصری.
ب.	۴. در ابتدای خیابان هیچ‌گونه پوشش گیاهی اینما و ... جهت سرزندگی و آسایش اقلیمی وجود ندارد همچنین بستر لازم جهت انجام فعالیت‌های جذاب و پویا در ساعات گوناگون شبانه‌روز به چشم نمی‌خورد.
پ.	۵. وجود گره ترافیکی و پارک حاشیه‌ای زیاد سبب ایجاد آلودگی صوتی در این بخش از محله شده.
ت.	۶. در این محدوده هیچ فضایی جهت پاتوق و گردهمایی وجود ندارد و فعالیت‌ها صرفاً اجباری است

جدول ۴- تحلیل فضا بر اساس معیار امنیت و شاخص‌های آن

معیار	شاخص‌ها
امنیت	الف) روشنایی و نورپردازی ب) زیست شبانه پ) امکان نظارت بر فضا ت) امنیت و ایمنی پیاده
توضیحات	
الف	۱. مبلمان نورپردازی بسیار کم و ضعیف است و تمام مسیر در طول شب فاقد نور مناسب است، و تنها نور جداره‌های تجاری سبب روشنایی فضا شده است همچنین روشنایی ورودی بازارچه و تقاطع بازارچه خیابان لادن و اکرام زاده فاقد روشنایی و نور است
ب.	۲. در این فضا هیچ‌گونه فعالیت انتخابی در طول شب انجام نمی‌شود و تنها فعالیت ضروری خرید در جداره تجاری انجام می‌شود، به همین سبب فضا فاقد سرزندگی و امنیت در ساعات شب است
پ.	۳. طبقات فوقانی جداره‌ها به دلیل کاربری اداری و تجاری فاقد امکان نظارت طبیعی بر فضا هستند، همچنین کاربری‌های شبانه‌روزی مانند داروخانه تاکسی‌تلفنی و ... وجود ندارد
ت.	۴. در این محدوده تداخل شدید سواره و پیاده وجود دارد. همچنین به دلیل نبود تمهیداتی جهت آرام‌سازی ترافیک در تقاطع امنیت پیاده مورد تهدید قرار می‌گیرد ۵. پارک حاشیه‌ای زیاد در این محدوده سبب دسترسی نامناسب به فضا و کم شدن ایمنی و امنیت شده است

تصویر ۵- نمونه ای از تحلیل نتایج حاصل از پرسش‌نامه با توجه به معیار امنیت						
						
۱. میزان حضور در فضا در ساعات شب		۲. میزان رضایت از نور و روشنایی		۳. میزان ایجاد مزاحمت		
						
۴. میزان وقوع جرم و بزهکاری		۵. به نظر شما میزان ایمنی و امنیت پیاده		۶. میزان کنج‌ها و گوشه‌های خارج از دید		
پاسخ زنان نسبت به شاخص‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
خیلی کم	۲۱	۱۷	۳۴	۱۰	۸	۱۴
کم	۱۶	۳۹	۳۸	۲۲	۱۳	۲۰
متوسط	۲۵	۱۷	۷	۲۷	۲۹	۲۷
زیاد	۸	۵	۱	۸	۱۲	۵
خیلی زیاد	۱	۳	۱	۴	۹	۵

شاخص سبزی‌نگی و آسایش اقلیمی بیش‌ترین میانگین را دارد که البته هنوز تا وضع مطلوب، فاصله دارد. در مورد معیارها نیز برای مثال در بررسی معیار تسهیلات تاسیسات و آسایش محیطی، بازارچه گلدشت کمترین امتیاز (۲,۱۵) از (۵) را کسب نموده که نشان دهنده ضعف در این موضع است و در نتیجه نیازمند طراحی و ارتقا سطح تاسیسات محیطی در این بخش است. همچنین طبق نتایج حاصل از تحلیل پرسش‌نامه‌ها در آخرین ستون عمودی این جدول نشان دهنده میزان مناسب یا نامناسب بودن هر شاخص در تمامی فضاها است. برای مثال شاخص مبلمان و کفسازی با میانگین ۲,۹۷، کمترین امتیاز را کسب نموده که نشان دهنده شدت ضعف این شاخص در فضاهاى محله است.

به همین ترتیب تمامی معیارها در پنج فضای مورد مطالعه مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفت و در جدول ۵، امتیازات حاصل از پرسش‌نامه طبق معیارها و شاخص‌ها به تفکیک ارائه گردید. میانگین کل هر شاخص در یک فضا و همچنین میانگین کل هر معیار در آن فضا، در انتهای ستون‌های افقی و عمودی نشان داده شده است. همان‌گونه که در این جدول دیده می‌شود، هیچ‌یک از فضاهاى بررسی شده در محله بر اساس معیارها و شاخص‌های پرسش‌شده در وضعیت مناسبی نیستند. در این میان، پارک محله‌ای وضعیت نسبی بهتری دارد و بازارچه گلدشت در اکثر شاخص‌ها، در وضعیتی کمتر از میانگین قرار گرفته است. در میان شاخص‌ها نیز، شاخص جذابیت محیطی کمترین میانگین و

جدول ۵- آمار توصیفی (میانگین پاسخ به هر سؤال؛ عددی از یک تا پنج)

معیار	شاخص	آمار رضا	پوشش	پارک رهگذر	پارک محله‌ای	بازارچه گلشدت	میانگین رضایت	میانگین امتیاز شاخص در کل فضاها
آسایش محیطی	تسهیلات تأسیسات و آسایش محیطی	۱. پاکیزگی و بهداشت	۲,۵۴	۳,۱۱	۲,۵۸	۲	۳,۲۵	۲,۶۷
		پاکیزگی	۳,۶۲	۳,۸۶	۳,۶۴	۲,۲۲	۳,۶۸	۳,۳۹
	تسهیلات تأسیسات و آسایش محیطی	۲. مبلمان و کف‌سازی	۲,۸۳	۳,۳۷	۳,۴۸	۱,۹۲	۳,۳۱	۲,۹۷
		۳. سبزی‌نگی و آسایش اقلیمی	۴,۰۱	۳,۶۶	۳,۲۵	۲,۲۵	۲,۸۸	۳,۲۱
		۳,۲۷	۳,۱۵	۳,۴۹	۲,۲۷	۲,۶۸	۳,۰۲	
	میانگین معیار به تفکیک فضا	۳,۲۵	۳,۴۳	۳,۲۸	۲,۱۵	۳,۱۶	۳,۰۳	
بهداشتی	۴. امکان انجام فعالیت گوناگون	۲,۶۴	۲,۲۷	۲,۸۵	۱,۸۵	۲,۲۱	۲,۳۹	
	میانگین معیار به تفکیک فضا	۲,۶۴	۲,۲۷	۲,۸۵	۱,۸۵	۲,۲۱	۲,۳۹	
امنیت	۵. روشنایی و نورپردازی	عزیزت شبانه	۲,۱۸	۲,۴۰	۲,۱۸	۲,۲۸	۲,۳۳	۲,۲۷
		۷. امکان نظارت	۳,۱۸	۳,۳۰	۳,۲۸	۲,۵۴	۳,۲۱	۳,۱۰
		۸. امنیت و ایمنی پیاده	۲,۱۰	۲,۶۷	۲,۳۳	۲,۶۴	۲,۱۸	۲,۳۸
	میزان جرم مزاحمت و ایمنی و امنیت	۲,۶۴	۲	۱,۸۶	۱,۸۲	۲,۱۱	۱,۸۸	۲,۴۸
		۳,۸۱	۲,۸۴	۳,۳۲	۳,۰۱	۲,۹۵	۳,۲۳	۲,۵۶
میانگین معیار به تفکیک فضا	۲,۶۲	۲,۵۶	۲,۵۱	۲,۴۳	۲,۵۶	۲,۵۶	۲,۶۲	
اجتماعی	۹. امکان برقراری ارتباط	۲,۵۰	۲,۴۴	۳,۰۹	۲,۴۴	۲,۷۱	۲,۶۶	
	میانگین معیار به تفکیک فضا	۲,۵۰	۲,۴۴	۳,۰۹	۲,۴۴	۲,۷۱	۲,۶۶	
جاذبیت محیط	۱۰. جزییات و زیبایی محیط	رضایت جزییات	۲,۲۳	۲,۱۳	۲,۸۹	۲,۱۱	۳,۳۵	۲,۷۴
		اندازه زیبایی	۳,۰۶	۳,۳۷	۲,۸۸	۲,۲۸	۳,۲۱	۲,۹۵
	میانگین معیار به تفکیک فضا							
سبزندی	۱۱. شادابی	۳,۱۵	۳,۴۷	۳,۰۸	۱,۷۵	۲,۴۸	۲,۷۸	
	۱۲. دل‌باز بودن فضا	۳,۶۱	۳,۰۵	۳,۰۹	۲,۸۵	۳,۱۸	۳,۱۷	
	میانگین معیار به تفکیک فضا	۳,۳۸	۳,۲۶	۳,۰۸	۲,۳	۲,۸۳	۲,۹۷	
آرامش محیط	۱۳. عدم آلودگی صوتی	۲,۳۱	۲,۹۴	۲,۹۶	۳,۱۲	۳,۵۸	۲,۹۵	
	۱۴. حس تعلق	۲,۱۴	۱,۸۸	۲,۹۸	۲,۲	۲,۴۳	۲,۳۵	
	۱۵. راحتی و خودمانی	۲,۹۴	۲,۹۴	۳,۱۳	۲,۳۵	۲,۶۳	۲,۸۲	
	۱۶. حس آرامش	۳,۱۵	۳,۲۵	۳,۱۸	۲,۷۸	۲,۵۱	۲,۹۹	
	میانگین معیار به تفکیک فضا	۲,۱۰	۲,۷۵	۳,۰۶	۲,۶۱	۲,۷۸	۲,۷۳	

ميدانی، بیشترین مسائل و مشکلات مربوط به بازارچه گلدشت و کمترین آن در پارک محله ای مشاهده شده است.

در جدول ۶ جمع بندی معیارها به تفکیک فضاهای گوناگون و متغیرهای قرارگاه‌های رفتاری و ادراک محیط در محله گلدشت معالی آباد نشان داده شده است. براساس مطالعات و برداشت های

جدول ۶- بررسی معیارهای قرارگاه رفتاری و ادراک زنان به تفکیک فضاها و میانگین کل

فضاها		بوستان امام رضا		پارک رهگذر		پارک محله‌ای		بازارچه گلدشت		مرکز خرید	
معیارها به تفکیک	ادراک محیط	۲,۷۲	۲,۶۷	۲,۸۵	۲,۹۳	۳,۰۷	۲,۲۱	۲,۵۲	۲,۶۶	۳	
	قرارگاه رفتاری	۲,۷۵	۲,۶۷	۲,۸۵	۲,۹۳	۳,۰۷	۲,۲۱	۲,۵۲	۲,۶۶	۳	
میانگین		۲,۷۳	۲,۷۵	۳				۲,۳۴	۲,۸۰		

شد که نتایج آزمون در جدول ۷ آمده است. طبق یافته‌های حاصل از این آزمون فرض نرمال بودن متغیرها پذیرفته می‌شود و می‌توان برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون پارامتری استفاده نمود.

به منظور پاسخ به پرسش‌های پژوهش از رگرسیون و آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. پیش فرض اساسی در استفاده از رگرسیون و آزمون‌های پارامتری نرمال بودن متغیرهاست. بدین منظور از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده

جدول ۷- آزمون کولموگروف - اسمیرنوف

متغیر	تعداد	انحراف معیار	K-S	سطح معناداری	نتیجه آزمون
مطلوبیت قرارگاه رفتاری	۳۴۷	۷,۴۷	۱,۴۲	۰,۱۳۴	توزیع نرمال
ادراک محیط	۳۴۷	۱۱,۴۰	۱,۰۱۳	۰,۲۵۶	توزیع نرمال

محیط شهری توسط زنان تأثیر معنی‌داری دارد. به منظور پاسخ به این پرسش و آزمون فرضیه، با توجه به نرمال بودن داده‌ها از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

پرسش اول پژوهش به این صورت طرح گردیده بوده که میان ادراک محیطی و حضورپذیری زنان در این قرارگاه‌ها چه رابطه‌ای وجود دارد. بر این اساس دو فرضیه طرح گردید: فرضیه اول پژوهش این بود که مطلوبیت قرارگاه رفتاری بر ادراک مطلوب

جدول ۸- ضریب همبستگی پیرسون

متغیر	آماره	مطلوبیت قرارگاه رفتاری
	تعداد	۳۴۶
ادراک محیط	ضریب همبستگی	۰,۶۳۵
	سطح معنی‌داری	۰,۰۰
	نوع همبستگی	مثبت

فرضیه دوم پژوهش که در راستای پرسش اول مطرح گردید، این بود که مطلوبیت قرارگاه رفتاری و ادراک مطلوب محیط شهری بر حضور زنان در فضای شهری تأثیر معنی‌داری دارد. در راستای آزمون این فرضیه، رگرسیون مد نظر قرار گرفت.

حاصل این آزمون که در جدول شماره ۸ آمده، نشان می‌دهد بین مطلوبیت قرارگاه رفتاری و ادراک محیط همبستگی معناداری وجود دارد. ($r=0.635$ و $n=346$ و $P=0.001$). جهت رابطه مثبت، و شدت آن قوی است.

جدول ۹ - نتایج تحلیل واریانس تک متغیره

متغیر	Df	F	P
رگرسیون	۲	۲۴٫۸۵	۰٫۰۰۱

از آنجایی که مقدار احتمال از عدد ۰٫۰۵ کمتر شده است، در سطح معنی‌داری ۰٫۰۵ لاقل یکی از متغیرهای مطلوبیت قرارگاه رفتاری و ادراک مطلوب محیط شهری بر حضور زنان در فضای شهری تأثیر دارد. بنابر این مدل رگرسیونی دو متغیره معنی‌دار است.

جدول ۱۰ - نتایج حاصل از آزمون رگرسیون بین مطلوبیت قرارگاه رفتاری و ادراک مطلوب محیط شهری بر حضور زنان در فضای شهری

متغیر	R	R ²	Std. Error of the Estimate
رگرسیون	۰٫۴۵۶	۰٫۲۲۷	۲٫۳۲

مقدار ضریب تعیین (R^2) نشان می‌دهد که چه مقدار از متغیر وابسته یعنی حضور زنان در فضای شهری، می‌تواند توسط متغیرهای مستقل یعنی مطلوبیت قرارگاه رفتاری و ادراک مطلوب محیط شهری، تبیین شود. در این حالت، متغیر مطلوبیت قرارگاه رفتاری و ادراک مطلوب محیط شهری می‌تواند ۲۲ درصد از تغییرات متغیر حضور زنان در فضای شهری را تبیین کند.

جدول ۱۱ - نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری به سبک هم‌زمان برای پیش‌بینی حضور زنان در فضای شهری از طریق مطلوبیت قرارگاه رفتاری و ادراک محیط

متغیرهای پیش‌بین	B	SE	Beta	T	Sig
مقدار ثابت	۶٫۸۶۵	۰٫۶۲۶	-	۱۰٫۹۶۲	۰٫۰۰
مطلوبیت قرارگاه رفتاری	۰٫۰۷۰	۰٫۰۲۸	۰٫۱۸۵	۲٫۴۹۸	۰٫۰۱۳
ادراک محیط	۰٫۰۵۸	۰٫۰۱۴	۰٫۲۵۵	۴٫۲۹۳	۰٫۰۰

رتبه‌بندی اهمیت شاخص‌های متغیر مطلوبیت قرارگاه رفتاری

سؤال دوم پژوهش به این صورت طرح گردیده بود که میزان اهمیت و اولویت شاخص‌های ادراک محیط و مطلوبیت قرارگاه رفتاری از نگاه زنان به چه صورت است. در راستای پاسخ به این پرسش، از آزمون فریدمن استفاده شده است.

جدول ۱۱ نیز ضریب رگرسیون بین مطلوبیت قرارگاه رفتاری و ادراک مطلوب محیط شهری بر حضور زنان در فضای شهری را نشان می‌دهد. مقدار بتا در این آزمون درصد تأثیر متغیر مستقل را نشان می‌دهد، لذا می‌توان گفت مؤلفه مطلوبیت قرارگاه رفتاری ۱۸ درصد و ادراک مطلوب محیط شهری ۲۵ درصد بر حضور زنان در فضای شهری تأثیر مستقیم دارد.

جدول ۱۲ - نتایج آزمون فریدمن جهت رتبه‌بندی شاخص‌های متغیر مطلوبیت قرارگاه رفتاری

تعداد	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۳۵۱	۲٫۳۳	۱۱	۰٫۰۰۱

جدول ۱۳ - رتبه‌بندی شاخص‌های متغیر مطلوبیت قرارگاه رفتاری

شاخص‌ها	میانگین رتبه‌ای	رتبه
امنیت و ایمنی پیاده	۱۱٫۳۳	۱
سبزی‌نگی و آسایش اقلیمی	۱۰٫۴۳	۲
پاکیزگی و بهداشت	۵٫۹۶	۳
روشنایی و نورپردازی	۵٫۶۹	۴

۵	۵,۵۷	امکان انجام فعالیت گوناگون
۶	۵,۱۶	میلان و کف سازی مناسب
۷	۴,۸۲	برقراری ارتباط
۸	۴,۶۲	زیست شبانه
۹	۴,۵۷	امکان نظارت بر فضا

محیطی بر حضورپذیری فضا از سوی بانوان تأثیر معناداری دارد. در واقع ویژگی‌های بیرونی و کالبدی فضا به فرآیند ادراک مطلوب از سوی زنان کمک می‌کند و هر دوی این‌ها احساس راحتی در فضا، مدت‌زمان حضور در فضا، تمایل به ماندن در فضا و نیز میزان استفاده از فضا را افزایش می‌دهد.

نتایج حاصل از رتبه‌بندی اهمیت و اولویت شاخص‌ها در حضورپذیری قرارگاه‌های رفتاری نشان داد متغیرهای «امنیت و ایمنی پیاده» و «سبزی‌نگی و آسایش اقلیمی» و «پاکیزگی و بهداشت» از نظر زنان استفاده‌کننده از فضا بیش‌ترین اهمیت را در مطلوبیت محیط، ادراک مناسب و حضور در فضا دارد. در این پژوهش شاخص امنیت از شاخص‌های مهم مورد اشاره زنان به منظور افزایش حضورپذیری در قرارگاه‌های رفتاری بوده است. همچنین پژوهش‌های پیشین حاکی از توجه بیش‌تر زنان به جزییات فضا و نیز حساسیت محیطی بیش‌تر آنان است و اولویت توجه به سبزی‌نگی و آسایش اقلیمی به منظور ارتقاء حضورپذیری فضا از سوی زنان نیز می‌تواند حاکی از همین موضوع باشد.

در مجموع، این پژوهش به دنبال تبیین رابطه میان مطلوبیت محیطی بر ادراک محیطی و حضور زنان در قرارگاه‌های رفتاری بود. یافته‌های حاصل از پژوهش نشان دهنده رابطه معنادار میان مطلوبیت قرارگاه رفتاری، ادراک محیط و نیز حضور زنان در فضاهای شهری است. در این میان، شاخص‌های «امنیت» و نیز «سبزی‌نگی» به منظور افزایش حضور در فضا از سوی زنان مهم‌تر تلقی شده است. به نظر می‌رسد در طراحی و برنامه‌ریزی قرارگاه‌های رفتاری به خصوص در مقیاس محله به عنوان مهم‌ترین عرصه حضور زنان، توجه به شاخص‌های مطلوبیت محیطی از سوی آنان و نیز عوامل مؤثر بر ادراک مطلوب محیط توسط این گروه دارای اهمیت و بر حضور پذیری فضا از سوی این گروه تأثیرگذار است.

References

- Altman, I., & Churchman, A. (1994). "Human Behavior and Environment", *Advances in Theory and Research-Volume 13: Women and the Environment*. New York: Plenum Press, First edition
- Arshiha, M, Modiri, A. (2012). The Effect Of Gender Spaces On Females' Feeling Of

نتایج این آزمون که در جداول ۱۲ و ۱۳ دیده می‌شود، حاکی از آن است که رتبه شاخص‌های مطرح‌شده تفاوت معنی‌داری دارد ($p < 0.007$ و $df=11$ و 25.972 -مجذور کای). نتایج آزمون فریدمن نشان می‌دهد که متغیرهای «امنیت و ایمنی پیاده»، و «سبزی‌نگی و آسایش اقلیمی» از نظر زنان استفاده‌کننده از فضا بالاترین رتبه را در مطلوبیت محیط و حضور در فضا دارد.

نتیجه گیری

وجود رابطه معنادار میان مطلوبیت محیط و ادراک مناسب آن توسط زنان از یافته‌های پژوهش حاضر است؛ بنابراین، مطلوبیت محیط کالبدی و قرارگاه‌های رفتاری در قالب شاخص‌هایی مانند تأسیسات بهداشتی، کف‌سازی، پاکیزگی، میلان و ... بر ادراک مناسب محیط، خوانایی فضا و نیز تصویر ذهنی مطلوب در میان زنان تأثیرگذار می‌گذارد. در محله‌ی گلدشت معالی‌آباد شیراز با وجود پتانسیل‌های بالا جهت ایجاد پاتوق و قرارگاه‌های رفتاری مناسب، از این ظرفیت‌ها در جهت جذب و حضور اقشار گوناگون بویژه زنان استفاده نشده که متاثر از عوامل گوناگون کالبدی و ادراکی است. همچنین در بررسی فضاهای محله، بازارچه گلدشت بیش‌ترین موضع دارای ضعف شناسایی شده است. اگرچه این پهنه به عنوان مرکز محله شناخته می‌شود اما به دلیل بی‌توجهی به نیاز کاربران و طراحی‌های نامناسب، بستری پویا و جذاب جهت انجام فعالیت‌های اختیاری در طی شبانه روز در آن وجود ندارد. یافته‌های این بخش از تحقیق هم‌سو با پژوهش‌های پیشین و مباحث نظری تحقیق است. پژوهش‌های پیشین نیز، تأثیر مطلوبیت محیط بر ادراک مناسب آن توسط استفاده‌کنندگان از فضا، مورد بررسی قرار گرفته و به جز عوامل درونی و ذهنی، عوامل بیرونی نیز در فرآیند ادراک، مؤثر شناخته شده است. همچنین یافته‌های این پژوهش نشان داد مطلوبیت و ادراک

- Security (Case Study: Madar Square & Rah-Ahan Square)". *Social Research*. Volume 4 , Number 13 ; 119- 142.
- 3.Asteria, Donna,Suyanti, EstiUtari, Dyah,Wisnu, Dewangga. (2014). Model of Environmental Communication with Gender Perspective in Resolving Environmental Conflict in Urban Area (Study on the Role of Women's Activist in Sustainable

- Environmental Conflict Management), *Procedia Environmental Sciences*, Volume 20, 553-562
4. Azad Armaki, T. (2010). *Patoogh And Iranian Modernity*. Avaye Noor.
5. Barati, N., Soleimannejad, M. (2011). Perception Of Stimuli In Controlled Environment And Gender Impact On It (Case Study: Faculty Of Architecture And Urbanism Students At The International University Of Imam Khomani, Qazvin, Iran). *Bagh-E Nazar*. Volume 8, Number 17; 19 - 30.
6. Bemanian, M. R., Rafieian, M., Zabetiab, E. (2009). An Evaluation Of Factors Affecting Womens Safety In Urban Environments (Case Study: Parke Shahr District In Tehran). *Woman In Development And Politics (Womens Research)*, Volume 7, Number 3(26); 49-67
7. Carmona, M., R. Carmona, Heath, T., Taner Oc, Tiesdell, S. (2010). *Public Places, Urban Spaces: The Dimensions Of Urban Design* Routledge, 2010.
8. Cucurella, A., Dolors, M., Roman, G., Baylina, M. (2006). Gender, Age And Design A New Public Space In A Mediterranean Town: The Parc Dels Colors In Mollet Del Valles (Barcelona). *European Spatial Research And Policy*. Number 2; 181-194.
9. Dame, T., Grant, A. (2001). *Kelowna Planning For Safer Communities Workshop Report*. Cowichan Valley Safer Futures Program, Canada
10. Dejdard, O., Talischi, Gh., Roohi Dehkordi, R. (2012). Behavior Settings Concept Recognition: A Review Of Definitions And Specifications Of Behavior Setting With Emphasis On Schoggens Texts Analytical Review. *Haft Hesar Journal Of Environmental Studies*. Volume 1, Number 1; 13 - 20.
11. Elyas Zadeh Moghadam, S., Zabetian, E. (2010). Recognition of the Effective Indices on Enhancing Women Security in the Public Spaces Using Participative Approach (Case Study: Central Part of Tehran City). *Honar-Ha-Ye-Ziba*. Volume 1, Number 44; 43-56.
12. Falahat, M. S. (2006). The Sense Of Space And Its Factors. *Honar-Ha-Ye-Ziba*, Number 26; 57 - 66.
13. Ghamari, E., Talischi, Gh., Dejdard, O. (2018). Analytical Approach To Investigate The Gender And Its Differences In Understanding Physical Space, Case Study: Cultural Centers In Tehran. *Armanshahr Architecture And Urban Development Journal Of Architecture Urban Design & Urban Planning*. Volume 10. No21; 77-86
14. Gifford, R. (2014). *Environmental Psychology Matters*, Annual Review of Psychology 65(1), Canada: University Of Victoria. doi.org/10.1146/annurev-psych-010213-115048.
15. Golestani, N., Roshan, M., Sheibani, M. (2015). Significant Similarity Between Behavior – Place And Method Of Urban Behavior Evaluation For Redesign Of Urban Spaces And Furniture. *Urban Management*. Volume 14, Number 38; 241 – 272.
16. Golrokh, Sh. (2012). *Behavior Setting A Unit Of Analysis Of The Environment*. Armanshahr.
17. Harth, A. (2005). *Open Space And Gender - Gender-Sensitive Open-Space Planning*. Deutsches Institut Fur.
18. Heydari, M. (2013). Behavioral settings, norm or abnormality; A Critique of the Tradition of De-Camping of Shiraz Urban Management, Quarterly Report of Fars Province Building Engineering Organization, No. 79-78, Autumn and Winter.
19. Holmes, M. (2008). *Gender And Everyday Life*. (M.M. Labibi, Trans.). Tehran. Afkar Publication.
20. Hurubeana, Alina (2013). Gender Equality Policies, Social Citizenship and Democratic Deficit in the Post-communist Romanian Society – Lumen International Conference Logos University
21. Lang, J. (1987). *Creating Architectural Theory: The Role Of The Behavioral Sciences In Environmental Design*.
22. Lawson, B. (2001). *The Language Of Space*. Oxford: Architectural Press-First Published.
23. Motalebi, Gh. (2002). *Environmental Psychology: The New Knowledge-Based Discipline At Architecture And Urban Design's Service*. *Honar-Ha-Ye-Ziba*, Number 10; 52-67
24. Naghizadeh, M., Ostadi, M. (2014). A Comparative Analysis Of The Notion Of Perception And Its Process In Environmental Psychology And Philosophy With An Emphasis On Its Application To Urban Design. *Journal Of Researches In Islamic Architecture*. Volume 1, Number 3; 3-14.
25. O'leary, D. (2011). *A Woman's Perspective On Mainstreaming A Gender Perspective*.

World Union Of Catholic Women's Organisations.

26. Pakzad, J., Bozorg, H. (2014). Alphabet of environmental psychology for designers. Tehran: Armanshahr

27. Pasaogullari, N., Doratli, N. (2004). Measuring Accessibility And Utilization Of Public Spaces In Famagusta, Cities, Volume 21, Number 3; 225-232.

doi.org/10.1016/j.cities.2004.03.003.

28. Rafeeyan, M. Nastaran, M.

Aziz Poor, S. (2014). Assessment of the Satisfaction From the quality of Urban Space Based on Gender as a Variable: Case Study of Karaj Family Garden. Quarterly Journal of Women's Studies Sociological and Psychological. Volume 11, Issue 4, pp 35-58. (Persian)

29. Rezazadeh, R., Mohammadi, M. (2009). An Investigation On The Factors Limiting Women's Presence In Urban Space. Honar-Ha-Ye-Ziba. Volume 1, Number 38; 105-114.

30. Rezazadeh, R., Mohammadi, M. (2013). A Review On Women's Attendance In Urban Space. Hoviatshahr. Volume 6, Number 12; 15-26.

31. Sadeghi, A., Ghaffari

Sarvestani, N., Rafieian, M. (2012). Ecognized Of Dominated Aspects Of Woman Presence In Urban Public Realms (Case Study Of Shiraz City). Art And Architecture. Volume 1, Number 2; 71-85.

32. Sarbandi Farahani, M., Bahzadfar, M., Abbaszadegan, M., Alvandipour, N. (2015). Environmental qualities on behavior settings in local green

and open Spaces. Research And Urban Planning. Volume 2, Number 5.

33. Shaftoe, H. (2008). Convivial Urban Spaces: Creating Effective Public Places

34. Shahcheraghi, A. (2010). Analysing The Perception Process Of Persian Garden's Environment, According To The Echologic Psychological Theory. Hoviat-E-Shahr. Volume 3, Number 5; 71-84.

35. Shahcheraghi, A., Bandarabad, A. (2015). Environed In Environment. Tehran: Iranian academic center in Tehran.

36. Spain, D. (2006). Urbanism & Gender: A Necessary Vision For All: The Importance Of Urban Gendered Spaces For The Public Realm. Diputacio De Barcelona. ISBN: 84-9803-141-9.

37. Torkaman, A., Ghaed, M., Shemtoub, S. (2018). Hangout, The Urban And Architectural Public Space For Social And Cultural Interactions (Case Study: Borazjan City). Research And Urban Planning, Volume 8, Number 31; 225-248.

38. Vaiou, D., Lykogianni, R. (2006). Women, Neighborhoods And Everyday Life. Urban Studies, Number 4; 731-743. doi.org/10.1080/00420980600597434.

39. Wen Liu, Chi. (2012). Challenges Of Tourism Upon The Local Community: Behavior Settings In An Old Street In Tamsui", Social And Behavioral Sciences. Taiwan Environments. Environment And Planning B, Number 31, 805-828. DOI: 10.1016/j.sbspro.2012.12.229.

40. Wicker, A. (2012). Perspectives On Behavior Settings: With Illustrations From Allison's Ethnography Of A Japanese Hostess Club. Environment And Behavior, Number 44. DOI: 10.1177/0013916511398374

